

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X, X SKUNDO PRIEŠ KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2023 m. balandžio 17 d. Nr. 4D-2023/2-44
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X ir X atstovo pagal įgaliojimą X (toliau – Pareiškėjas, Pareiškėjai) skundą dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant prašymus, neteikiant prašomos informacijos (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. „Mano atstovaujамieji yra žemės sklypo ir jame esančio individualaus gyvenamojo namo, adresu [...], savininkai. Paminėtoje teritorijoje 2006 m. buvo pradėtas įgyvendinti 80 žemės sklypų su individualiais gyvenamaisiais namais kvartalo projektas. Projekto iniciatorius, vykdytojas ir statytojas buvo UAB „X“ [toliau – Bendrovė]. Ši bendrovė bankrutavo, [...]. Iki bankroto bylos iškėlimo momento Bendrovė vystydama naują gyvenamąjį kvartalą paminėtoje Savivaldybės teritorijoje viename iš žemės sklypų, skirtų bendrojo naudojimo inžineriniams tinklams ir komunikacijoms, kuris bendrąją daline nuosavybe priklauso mano atstovaujамiesiems ir kitiems žemės sklypų savininkams, įrengė kvartalo buitinių nuotekų valymo įrenginius [toliau – Įrenginiai]. Detaliajame teritorijos plane numatyta, jog šie įrenginiai skirti aptarnauti privačiuose žemės sklypuose esančius ir būsimus individualius gyvenamuosius namus, įskaitant ir mano atstovaujамųjų gyvenamąjį namą.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Bendrovei bankrutavus liko neišspręstas šių nuotekų valymo įrenginių nuosavybės klausimas. Nėra duomenų, jog šie įrenginiai likviduojant bankrutavusią aukščiau paminėtą bendrovę buvo perduoti bendrovės kreditoriams. Duomenų, jog šie įrenginiai turi savininką, nėra.“

2.3. „Savivaldybei 2022-04-10 pateikiau prašymą [toliau – 2022-04-10 *Prašymas*] pateikti informaciją nurodant X kaimo teritorijoje esančiame žemės sklype [...], kuris bendrąją daline nuosavybe priklauso ir mano atstovaujамiesiems, įrengtų ir veikiančių buitinių nuotekų valymo įrenginių savininką, jeigu šie įrenginiai iki šio prašymo datos nebuvo perduoti savivaldybei arba valstybei kaip bešeimininkis turtas (daiktas).“

2.4. „Klaipėdos rajono savivaldybė 2022-04-13 rašte Nr. (5.1.48 A5)-1825 nurodė, kad „VĮ Registrų centro duomenimis, žemės sklype, [...], inžineriniai tinklai nėra įregistruoti, nes jie nebaigti statyti. Savivaldybės žiniomis, inžinerinių tinklų statytojas [Bendrovė] bankrutavo, įmonės įsipareigojimus susijusius su inžinerinės infrastruktūros įrengimu, perėmė gyvenamųjų namų savininkų bendrija „X“ [toliau – Bendrija].“ Nei teisės aktų nuostatų, nei kitų įrodymų ar konkrečių duomenų, pagrindžiančių [...] nurodytus teiginius Savivaldybė nepateikė.“

2.5. „Dėl savivaldybės pareigos atlikti valymo įrenginių inventorizaciją savivaldybė apskritai nepateikė jokie atsakymo. [...], 2022-04-14 papildomai pateikiau prašymą [toliau – 2022-04-14

Prašymas] Savivaldybei nurodyti, ar ji mano paklausimą dėl valymo įrenginių inventorizacijos atsakyta papildomai. Taip pat paprašiau paaiškinti, ar, atsižvelgiant į tai, kad savivaldybė nurodė, jog mano 2022.04.10 prašyme nurodytų įrenginių šeimininkas savivaldybei nežinomas, yra teisinis pagrindas ir visos būtinos aplinkybės savivaldybei, vadovaujantis prašyme nurodytu Vyriausybės nutarimu atlikti bešeimininkio daikto įtraukimą į savivaldybės turto balansą. Taip pat paprašiau nurodyti, ar tokia procedūra vykdoma, o jei ne – tai nurodyti, dėl kokių priežasčių. 2022.04.14 prašyme, atsižvelgdamas į savivaldybės 2022-04-13 rašte Nr. (5.1.48 A5)-1825 pateiktą informaciją paprašiau nurodyti teismo sprendimo, kuriuo teismas patvirtino Bendriją dalies Bendrovės teisių ir pareigų perėmėja, bankroto byloje numerį ir datą, arba, jei Bendrija perėmė Bendrovės įsipareigojimus dėl valymo įrenginių kitu teisiniu pagrindu, pateikti išsamią informaciją apie tai ir tai patvirtinančių dokumentų kopijas.“

2.6. „Savivaldybė nepateikė jokių duomenų ar informacijos, patvirtinančios jos 2022-04-13 rašte Nr. (5.1.48 A5)-1825 nurodytus teiginius, susijusius su valymo įrenginių nuosavybės klausimu.“

2.7. „2022-04-27 rašte Nr. (5.1.48 E) A5-2024 Savivaldybė nurodė, kad Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių inventorizacija nėra atliekama. Priežasčių, dėl kurių savivaldybė nevykdo jai aukščiau paminėtu teisės aktu nustatytos pareigos atlikti inventorizaciją, nenurodė.“

2.8. „[...] , 2022-06-02 pateikiau Savivaldybei prašymą [toliau – 2022-06-02 *Prašymas*], kad, jei atlikus inventorizaciją pasitvirtins faktas, jog valymo įrenginių savininkas yra nežinomas, inicijuoti nuotekų valymo įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procesą.“

2.9. „2022-07-19 savivaldybei pateikiau prašymą [toliau – 2022-07-19 *Prašymas*] pateikti Bendrijos atsakymo kopiją. 2022-07-19 *Prašyme* savivaldybei taip pat prašiau nurodyti, kokiomis konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis ir jas patvirtinančiais dokumentais Klaipėdos rajono savivaldybės prašyme Bendrijai grindžiamas savivaldybės teiginys, jog galimai esantį ir veikiančią nuotekų valymo įrenginį valdo Bendrija. Prašiau pateikti tokias faktines aplinkybes patvirtinančių dokumentų kopijas. Savivaldybei priminiau, kad 2022-06-02 pateikiau prašymą atlikti aukščiau paminėtų nuotekų valymo įrenginių inventorizaciją ir inicijuoti šių įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą, perimant juos savivaldybės nuosavybėn.“

2.10. „[...] Savivaldybė 2022-08-18 pateikė atsakymą Nr. (5.1.48 E) A5-3816. Prie šio atsakymo pridėtas Bendrijos 2022-07-12 atsakymas [...], kuriame nurodyta, jog vykdomas naujų valymo įrenginių įsigijimas. Atkreiptinas dėmesys, jog bendrijos atsakyme nėra jokios informacijos apie bankrutavusios Bendrovės įrengtų ir veikiančių nuotekų valymo įrenginių galimą šeimininką. [...] Savivaldybė nurodo: „[...] . Pagal rašte nurodytą sklypo kadastrinį numerį nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje buvo ieškoma sklypo savininko. Minėtas sklypas turi 55 bendrasavininkus [...]. Nesant nekilnojamojo turto registravimo duomenų buvo kreiptasi į vieną iš sklypų savininkų, kuris nurodė, kad 2023 m. bus pabaigtas statyti ir įregistruotas objektas. Pagal turimus duomenis matyti, kad statomi tinklai turi savininką.“ Atkreiptinas dėmesys, kad, kaip nurodo savivaldybė, buvo ieškomas ne nuotekų valymo įrenginio, bet sklypo savininkas. Kodėl savivaldybė ieškojo sklypo, bet ne valymo įrenginio savininko, 2022-08-18 rašte [...] nenurodoma.“

2.11. „[...] Savivaldybės administracijos direktoriui 2022-09-26 pateikiau skundą (toliau – 2022-09-26 *Skundas*). Juo skundžiau Klaipėdos rajono savivaldybės 2022-06-27 sprendimą Nr. (5.1.48 E) A5-2948, kuriuo savivaldybė nepagrįstai ir neteisėtai atsisakė inicijuoti 2022-06-02 *Prašyme* nurodytų buitinių nuotekų valymo įrenginių pripažinimo bešeimininkiais procedūrą.“

2.12. „Savivaldybė 2022-10-24 pateikė atsakymą Nr. (5.1.48 E) A5-4951 į mano skundą. [...], 2022-11-08 Klaipėdos rajono savivaldybei pateikiau prašymą (toliau – 2022-11-08 *Prašymas*) pateikti papildomą informaciją: [...]. Klaipėdos rajono savivaldybė 2022-12-07 atsakyme Nr. (5.1.48 E) A5-5601 nurodė: „Atsakydami į Jūsų pateiktus klausimus pakartotinai teikiame Klaipėdos rajono savivaldybės 5 administracijos 2022-08-12 raštą Nr. (5.1.48 E) A5-3816, nes šiuo metu atnaujintų duomenų apie baigtus statyti ir įregistruotus buitinių nuotekų valymo įrenginius sklype, [...], nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje nėra“. Atkreiptinas dėmesys, jog šis atsakymas

absoliučiai neatitinka mano prašymo esmės – neprašiau pateikti informacijos, minimos atsakyme. Taigi – mano prašymas iš esmės neatsakytas ir tuo pažeista mano atstovaujamojo teisė į gerą administravimą, bei pažeistas Viešojo administravimo įstatyme nustatytas išsamumo principas.“

2.13. Iš prie Skundo pridėtų dokumentų nustatyta:

2.13.1. Pareiškėjai 2022-07-19 prašyme Savivaldybei nurodė: „pateikti informaciją dėl Klaipėdos rajono savivaldybės rašto Bendrijai: nurodykite, ar gavote bendrijos atsakymą? jei taip, pateikite susipažinimui jo kopiją; jei bendrijos atsakymo negavote, ar ėmėtės aktyvių veiksmų Jūsų prašomai informacijai gauti?

Minėtame Jūsų rašte teigiate, jog paminėtoje teritorijoje galimai esantį ir veikiančią nuotekų valymo įrenginį esą valdo paminėtoji bendrija. „X“ Nurodykite prašau, kokiomis konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis ir jas patvirtinančiais dokumentais grindžiate šį Jūsų teiginį. Maloniai prašau Jūsų pateikti tokias faktines aplinkybes patvirtinančių dokumentų kopijas. Primenu, kad 2022.06.02 pateikiau Jums prašymą (pridedama) atlikti aukščiau paminėtų nuotekų valymo įrenginių inventorizaciją ir inicijuoti šių įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą, perimant juos savivaldybės nuosavybėn, jei pasitvirtintų faktas, jog daiktas neturi savininkų. Todėl nesuprantamas Jūsų prašymas bendrijai pateikti informaciją apie tai, kada planuojama pabaigti statybos darbus ir užregistruoti nuotekų valymo įrenginius VĮ „Registru centre“. Ne bendrijai, o Klaipėdos rajono savivaldybei mano 2022.06.02 nurodytuose teisės aktuose nustatyta pareiga inventorizuoti bei inicijuoti daikto pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą (inventorizacija ir valymo įrenginių pripažinimas bešeimininkiu turtu), nepriklausomai nuo to, baigtas toks daiktas statyti, ar ne. Todėl prašau Jūsų pateikti aktualią ir išsamią informaciją apie šios procedūros vykdymo eigą.“

2.13.2. Pareiškėjai 2022-06-02 prašyme Savivaldybei nurodė: „Atsižvelgdamas į mano 2022.04.10 prašyme ir aukščiau nurodytas aplinkybes: ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 10 str. 22 punktu atlikti Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje, X kaime žemės sklype, kurio kadastrinis Nr. X, esančio ir veikiančio nuotekų valymo ir/arba kaupimo įrenginio inventorizaciją ir pateikti informaciją, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015.01.09 įsakymu Nr. D 1-18 „Dėl Nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto aprašo (toliau - Aprašas) 24.2 punkte, apie įrenginio savininką; ir vadovaudamasis LR Vyriausybės 2004.05.26 nutarimu Nr. 634 „Dėl bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose Taisyklių 3.2 punktu, kuriame nustatyta, jog daikto pripažinimo bešeimininkiu procesą inicijuoja ta savivaldybės įstaiga, kurios žinioje toks daiktas yra arba kuri sužino apie tokio daikto buvimą, jei atlikus inventorizaciją pasitvirtins faktas, kad valymo įrenginių savininkas neabejotinai yra nežinomas, inicijuoti aukščiau paminėtų nuotekų valymo įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procesą. Jūsų ankstesniuose atsakymuose nurodomos aplinkybės, jog valymo įrenginiai nėra viešojo geriamojo vandens teritorijoje ir nėra įregistruoti Nekilnojamojo turto registre neturi jokios reikšmės - nė viename iš aukščiau nurodytų teisės aktų nėra nustatyta, kad nuotekų valymo įrenginiai, tam, kad būtų atlikta jų inventorizacija ir/arba inicijuota pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūra, jie turi būti registruoti Registru centre ir/arba būti viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje.“

2.13.3. Pareiškėjai 2022-04-10 prašyme Savivaldybei nurodė: „prašau nurodyti X kaimo teritorijoje esančiame žemės sklype [...] įrengtų ir veikiančių buitinių nuotekų valymo įrenginių savininką, jeigu šie įrenginiai iki šio prašymo datos nebuvo perduoti savivaldybei arba valstybei kaip bešeimininkis turtas (daiktas).“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo „patikrinti, ar Klaipėdos rajono savivaldybė, mano skundo turinio kontekste, vykdė pareigą tinkamai tarnauti žmonėms.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjų nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Savivaldybė pateikė informaciją, paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „2022-04-10 Prašymo registracijos data – 2022-04-11. [...] Atsakymas į Prašymą išsiųstas 2022-04-13 Nr. (5.1.48 E) A5-1825. Atsakymas parengtas vadovaujantis VĮ Registrų centro duomenimis ir pateikta informacija, kad „žemės sklype, unikalus Nr. [...], inžineriniai tinklai nėra įregistruoti, nes jie nebaigti statyti. Klaipėdos rajono savivaldybės žiniomis, inžinerinių tinklų statytojas UAB [...] bankrutavo, įmonės įsipareigojimus susijusius su inžinerinės infrastruktūros įrengimu, perėmė Bendrija.“

5.2. „2022-04-14 Prašymas Savivaldybėje nėra registruotas, tačiau yra 2022-04-11 Prašymas, kurio registracijos data – 2022-04-12. [...] Atsakymas į Prašymą išsiųstas 2022-05-13 Nr. ST.2-475. Atsakymas parengtas vadovaujantis Klaipėdos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu. Parengtu atsakymu informuota, kad minima teritorija „nepatenka į viešojo vandens tiekimo teritoriją ir jai nėra priskirtas viešasis vandens tiekėjas. <...> nurodyta, kad savivaldybės teritorijoje, nepriskirtoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijai, geriamojo vandens tiekimą gali vykdyti ir kitas geriamojo vandens tiekėjas, kuris turi vienodas teises ir pareigas, kaip ir viešasis vandens tiekėjas“.

5.3. „2022-06-02 Prašymo registracijos data – 2022-06-02. [...] Atsakymas į Prašymą išsiųstas 2022-06-27, Reg. Nr.: (5.1.48 E) A5-2948. Atsakymas parengtas vadovaujantis savivaldybės vidine informacija ir nurodyta, kad „kad Klaipėdos rajono savivaldybėje esančių ir veikiančių nuotekų valymo ir kaupimo įrenginių inventorizaciją nėra atliekama, šiuo metu renkama ir sisteminama pirminė informacija“. Siekiant išsamiau atsakyti į Prašymą 2022-06-27 raštu Nr. (5.1.48 E) A5-2961 buvo išsiųsta užklausa Bendrijai dėl informacijos pateikimo „apie dėl žemės sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], galimai esančio ir veikiančio nuotekų valymo įrenginio, kurį valdo Bendrija“. 2022-07-12 gautas Bendrijos atsakymas buvo pridėtas rengiant atsakymą į 2022-07-19 Prašymą.“

5.4. „2022-07-19 Prašymo registracijos data – 2022-07-20. [...] Atsakymas parengtas gautu Bendrijos atsakymu, kuriame nurodyta, kad „<...> vyksta naujų valymo įrenginių (80 turtinių vnt.) įsigijimas <...>. Darbus planuojama užbaigti 2022 - 2023 metais“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimo Nr. 634 „Dėl bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“. Pareiškėjas informuotas, kad „pagal turimus duomenis matyti, kad statomi tinklai turi savininką“.

5.5. „2022-11-08 Prašymo registracijos data – 2022-11-09. [...] Atsakymas į Prašymą išsiųstas 2022-12-07 Nr. (5.1.48 E) A5-5601. Atsakymas parengtas vadovaujantis VĮ Registrų centro duomenimis ir informuota, kad „šiuo metu atnaujintų duomenų apie baigtus statyti ir įregistruotus buitinių nuotekų valymo įrenginius sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje nėra“, pakartotinai pateiktas Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2022-08-12 raštas Nr. (5.1.48 E) A5-3816.“

5.6. „2022-09-26 Skundo registracijos data – 2022-09-27. [...] Skundo nagrinėjimui nebuvo pradėta administracinė procedūra, nes Pareiškėjas Skundu prašė „pateikti aukščiau nurodytus reikalavimus atitinkantį atsakymą ir nedelsiant inicijuoti 2022.06.02 prašyme nurodytų buitinių nuotekų valymo įrenginių pripažinimo bešeimininkiais procedūrą“. Atsakymas pateiktas 2022-10-24 raštu Nr. (5.1.48 E) A5-4951. Pareiškėjui pakartotinai nurodyta, kad „buitinių nuotekų valymo

įrenginiai, veikiantys sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], turi savininką/statytoją ir nėra pagrindo inicijuoti pripažinimo bešeimininkiais procedūros“.

5.7. „Siekiant išsamaus informacijos pateikimo Pareiškėjui 2023-01-06 Klaipėdos rajono savivaldybė išsiuntė raštą Nr. (5.1.23 Mr) A5-123 „Dėl teisės aktų nuostatų išaiškinimo“ Aplinkos ministerijai. Sekantys atsakymai parengti vadovaujantis 2023-02-14 Aplinkos ministerijos pateikta nuomone: informacijos dėl bendrovės įrengtų ir veikiančių nuotekų tvarkymo įregistravimo nebuvo imtasi veiksmų, nes „<...> savivaldybėms nebuvo priskirta funkcija kontroliuoti ir sekti civilinius nekilnojamojo turto vystytojų, įrenginėjančių geriamojo vandens tiekimo ir buitinių nuotekų tvarkymo tinklus bei jų statomo nekilnojamojo turto pirkėjų santykius“. Dėl Bendrijos įrenginių perėmimo vadovautasi viešai prieinama informacija, tačiau „<...> savivaldybėms nebuvo priskirta funkcija kontroliuoti ir sekti civilinius nekilnojamojo turto vystytojų, įrenginėjančių geriamojo vandens tiekimo ir buitinių nuotekų tvarkymo tinklus bei jų statomo nekilnojamojo turto pirkėjų santykius“. Siekiant išspręsti konfliktinę situaciją Pareiškėjui bus siūloma kreiptis į teisės aktų rengėją dėl teisės aktų nuostatų pakeitimo.“

5.8. Iš pateiktų dokumentų nustatyta:

5.8.1. 2022-08-30 raštu Savivaldybės administracija atsakė į Pareiškėjų 2022-08-12 prašymą: „į Jūsų 2022-06-02 prašymą (Savivaldybės reg. Nr. (5.1.48) A13-1478) atsakymas buvo pateiktas laiku (pridedama). Šis atsakymas per vieną mėnesį nuo jo įteikimo ar pranešimo suinteresuotai šaliai apie viešojo administravimo subjekto veiksmus (atsisakymą atlikti veiksmus) dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriui (Herkaus Manto g. 37, LT- 92236, Klaipėda) arba Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams (Galinio Pylimo g. 9, LT-91230 Klaipėda) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

5.8.2. 2022-06-27 raštu Savivaldybė atsakė į 2022-06-02 pateiktą el. laišką: „Klaipėdos rajono savivaldybėje esančių ir veikiančių nuotekų valymo ir kaupimo įrenginių inventorizaciją nėra atliekama, šiuo metu renkama ir sisteminama pirminė informacija. Dėl žemės sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], galimai esančio ir veikiančio nuotekų valymo įrenginio yra išsiųstas paklausimas Bendrijai“.

5.8.3. 2022-10-24 raštu Savivaldybė informavo: „2022-06-27 Jums siųstame rašte Nr. (5.1.48 E) A5-2948 buvo pateikta informacija, kad kreiptasi į Bendriją dėl sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], galimai esančio ir veikiančio nuotekų valymo įrenginio. 2022-07-12 gautas Bendrijos raštas Nr. 22.07.12 Jums buvo persiųstas 2022-08-12 raštu Nr. (5.1.48 E) A5-3816 (pridedama). Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją buitinių nuotekų valymo įrenginiai, veikiantys sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], turi savininką/statytoją ir nėra pagrindo inicijuoti pripažinimo bešeimininkiais procedūros.“

5.8.4. 2022-12-07 raštu Savivaldybė atsakė: „pakartotinai teikiame Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2022-08-12 raštą Nr. (5.1.48 E) A5-3816, nes šiuo metu atnaujintų duomenų apie baigtus statyti ir įregistruotus buitinių nuotekų valymo įrenginius sklype, kurio kadastrinis Nr. [...], nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje nėra.“

5.8.5. 2022-04-13 raštu Savivaldybė atsakė: „VĮ Registrų centro duomenimis, žemės sklype, unikalus Nr. [...], inžineriniai tinklai nėra įregistruoti, nes jie nebaigti statyti. Klaipėdos rajono savivaldybės žiniomis, inžinerinių tinklų statytojas UAB [...] bankrutavo, įmonės įsipareigojimus susijusius su inžinerinės infrastruktūros įrengimu, perėmė Bendrija“.

5.8.6. 2023-01-16 raštu Savivaldybė kreipėsi į Aplinkos ministeriją, prašydama atsakyti: „Ar pagal 2006–2007 metais galiojusius teisės aktus savivaldybėms buvo numatyta prievolė užtikrinti centralizuotą geriamojo vandens tiekimą ir buitinių nuotekų tvarkymą privačių namų kvartalamis, statomiems nutolusiose nuo urbanizuotų teritorijų teritorijose? Ar iki 2011 m. galiojusiuose teisės aktuose buvo numatyti teisiniai mechanizmai įpareigojantys savivaldybes kontroliuoti ir sekti civilinius nekilnojamojo turto vystytojų, įrenginėjančių geriamojo vandens tiekimo ir buitinių nuotekų tvarkymo tinklus, bei jų statomo nekilnojamojo turto pirkėjų santykius?“

5.8.7. 2022-05-13 raštu Savivaldybė atsakė: „Atsakydami į Jūsų 2022 m. balandžio 11 d.

pateiktą el. laišką informuojame, kad laiške minima teritorija, apimanti X gatves X kaime, pagal galiojantį Klaipėdos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą nepatenka į viešojo vandens tiekimo teritoriją ir jai nėra priskirtas viešasis vandens tiekėjas. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 13 str. 10 p. nurodyta, kad savivaldybės teritorijoje, nepriskirtoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijai, geriamojo vandens tiekimą gali vykdyti ir kitas geriamojo vandens tiekėjas, kuris turi vienodas teises ir pareigas, kaip ir viešasis vandens tiekėjas. Klaipėdos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas buvo rengiamas, derinamas, tikrinamas ir viešinimas teisės aktų nustatyta tvarka.“

5.8.8. 2022-08-12 raštu Savivaldybė informavo: „Klaipėdos rajono savivaldybės administracija atsakydama į Jūsų 2022-07-19 prašymą siunčia Bendrijos pateiktą atsakymą (pridedama).

2022 m. birželio 2 d. gautame Jūsų rašte buvo nurodyta atlikti Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje, X kaime žemės sklype, kurio kadastrinis Nr. X, esančio ir veikiančio nuotekų valymo ir/arba kaupimo įrenginio inventorizaciją ir pateikti informaciją, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015.01.09 įsakymu Nr. D1-18 „Dėl Nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto aprašo 24.2 punkte, apie įrenginio savininką. Pagal rašte nurodytą sklypo kadastrinį numerį nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje buvo ieškoma sklypo savininko. Minėtas sklypas turi 55 bendrasavininkus tarp kurių nurodyta ir X su X, o pagal viešai prieinamą informaciją teritoriją administruoja - Bendrija.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimo Nr. 634 „Dėl bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“ 26.1 punktu nekilnojamas turtas aprašomas ir įvertinamas pagal turimus nekilnojamojo turto registravimo duomenis. Nesant nekilnojamojo turto registravimo duomenų buvo kreiptasi į vieną iš sklypų savininkų, kuris nurodė, kad 2023 m. bus pabaigtas statyti ir įrengi tuotas objektas. Pagal turimus duomenis matyti, kad statomi tinklai turi savininką.“

5.8.9. Aplinkos ministerija Savivaldybei atsakė:

„Atsakydami į Jūsų pirmąjį klausimą, informuojame, kad pagal 2006 m. liepos 13 d. Nr. X-764 priimtą Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą, kuris įsigaliojo 2007-01-01 (toliau – 2006 metų redakcijos Įstatymas), savivaldybėms nebuvo numatytos prievolės užtikrinti būtent centralizuotą geriamojo vandens tiekimą ir buitinių nuotekų tvarkymą privačių namų kvartalamis, statomiems nutolusiame vietovėse nuo urbanizuotų teritorijų. Kaip ir šiuo metu galiojantis, taip ir 2006 metų redakcijos Įstatymas įpareigojo savivaldybes planuoti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą. Planuodamos minėtą plėtrą, savivaldybės tvirtina ir vadovaujasi geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planais, kuriuose, atlikus geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo būklės analizę, įvertinus šios infrastruktūros objektų išsidėstymą ir jų plėtros galimybių vertinimą, nustatomos teritorijos, kurios bus įtrauktos į viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijas, nustatomos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys ir prioritetai, prognozės ir problemos; numatoma, kuriose teritorijose bus plėtojama vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, o kuriose viešasis vandens tiekimas bus vykdomas kitomis priemonėmis; nustatomos teritorijos, kuriose taikomas individualus vandens išgavimas ir (ar) individualus nuotekų šalinimas, nurodomi infrastruktūros plėtros etapai, terminai, reikalingos investicijos siekiant gyventojus aprūpinti teisės aktuose nustatytus visuomenės sveikatos saugos, aplinkos apsaugos ir paslaugų kokybės reikalavimus atitinkančiomis nepertraukiamomis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis.

Atsakydami į antrąjį klausimą, informuojame, kad pagal 2006 metų (ir vėlesnių) redakcijos Įstatymo 11 straipsnio nuostatuose nurodytas savivaldybių institucijų kompetencijas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje, savivaldybėms nebuvo priskirta funkcija

kontroliuoti ir sekti civilinius nekilnojamojo turto vystytojų, įrenginėjančių geriamojo vandens tiekimo ir buitinių nuotekų tvarkymo tinklus bei jų statomo nekilnojamojo turto pirkėjų santykius. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad 2006 metų redakcijos Įstatymo 18 straipsnio 5 dalis numatė, kad „naujų viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statyba, jei užsakovas yra ne viešasis vandens tiekėjas ar ne savivaldybė, galima esant trišalei savivaldybės, viešojo vandens tiekėjo ir užsakovo (objekto statytojo) sutarčiai. Šioje sutartyje turi būti numatyta viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto statybos finansavimo šaltiniai, šio objekto naudojimo (eksplotavimo) sąlygos ir nuosavybės teisių perleidimo savivaldybei ar savivaldybės kontroliuojamai įmonei, jei ši yra viešasis vandens tiekėjas, terminai ir tvarka“.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. Vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSI; redakcija, galiojusi iki 2023-01-01):

4 straipsnis – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...] 12) reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą; [...]“.

6 straipsnis – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...] 30) šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas; [...]“.

29 straipsnis – „8. Savivaldybės administracijos direktorius: 1) tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; 2) tiesiogiai įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus, gali kreiptis į valstybinio administravimo subjektus, leisti įsakymus, privalomus savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais, seniūnijoms, į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams, taip pat jam priskirtos kompetencijos klausimais – savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams; 3) organizuoja savivaldybės administracijos darbą, tvirtina savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir savivaldybės administracijos filialų – seniūnijų veiklos nuostatus, tvirtina savivaldybės administracijos, seniūnijų metinius veiklos planus ir kitus strateginio planavimo dokumentų įgyvendinimą detalizuojančius dokumentus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje; [...]“.

9.2. Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi priiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 12) subsidarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo

administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu; [...].“

11 straipsnis – 1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...]. 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: [...]; 6) prašymas ar skundas viešojo administravimo subjektui pateiktas ne pagal kompetenciją. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui.“

9.3. Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau – TGIĮ):

6 straipsnis – „1. Institucija ir valstybės valdomas subjektas, teikdami duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis, vadovaujasi šiais principais: 1) duomenų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys duomenys; 2) duomenų tikslumo – pareiškėjui teikiami duomenys turi atitikti institucijos ar valstybės valdomo subjekto disponuojamus duomenis; 3) teisėtumo – institucijos ir valstybės valdomo subjekto veiksmai teikiant duomenis grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; 4) objektyvumo – institucijos ir valstybės valdomo subjekto darbuotojai, teikdami duomenis, turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti duomenis; [...].“

13 straipsnis – „1. Prašymai dėl duomenų teikimo ir jų pakartotinio naudojimo teikiami ir nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. [...].“

18 straipsnis – „Pareiškėjo teisės gali būti ginamos šiais būdais: 1) pareiškėjas turi teisę apskusti institucijos veiksmus, neveikimą ar administracinį sprendimą, taip pat institucijos vilkinimą atlikti jos kompetencijai šiuo įstatymu priskirtus veiksmus Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka; 2) pareiškėjas turi teisę apskusti valstybės valdomo subjekto veiksmus ar neveikimą, taip pat valstybės valdomo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai šiuo įstatymu priskirtus veiksmus tam pačiam valstybės valdomam subjektui arba bendrosios kompetencijos teismui.“

9.4. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – GVTĮ):

10 straipsnis – „1. Savivaldybių tarybos: [...]; 3) skiria viešuosius vandens tiekėjus, regioninius viešuosius vandens tiekėjus ir jiems paveda viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose vykdyti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą; [...]. 2. Savivaldybės vykdomoji institucija: [...]; 2) organizuoja viešųjų vandens tiekėjų, regioninių viešųjų vandens tiekėjų, paviršinių nuotekų tvarkytojų veiklos ir infrastruktūros plėtros planų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą; 3) koordinuoja ir prižiūri geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje; [...]; 9) organizuoja patikrą, ar asmenys, individualiai tvarkantys nuotekas, turi apmokėjimą už sukauptų nuotekų transportavimą patvirtinančius dokumentus arba viešąją sutartį su geriamojo vandens tiekėju ar garantiniu vandens tiekėju, arba sutartį su nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiu asmeniu arba individualiųjų nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiu asmeniu, ar individualiųjų nuotekų valymo įrenginių priežiūra (eksploatacija) vykdoma aplinkos ministro tvirtinamų nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos apraše ir nuotekų valymo įrenginių taikymo reglamente nustatyta tvarka; [...].“

16 straipsnis – „1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros ir jos objektų statyba savivaldybės teritorijoje vykdoma laikantis šio įstatymo, Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo, Statybos įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, infrastruktūros plėtros plano reikalavimų. 2. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statyba, jeigu objektų statytojas (užsakovas) nėra viešasis vandens tiekėjas, regioninis viešasis vandens tiekėjas ar savivaldybės institucija, galima, kai šių objektų

statyba numatyta infrastruktūros plėtros plane arba savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumente ir kai yra sudaryta trišalė ar daugiašalė savivaldybės institucijos, viešojo vandens tiekėjo arba regioninio viešojo vandens tiekėjo, objekto statytojo (užsakovo) ir (ar) kito savivaldybės infrastruktūros valdytojo savivaldybės infrastruktūros plėtros sutartis (toliau – plėtros sutartis). Plėtros sutartis sudaroma, keičiama ir nutraukiama vadovaujantis Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 8 straipsnyje nustatyta tvarka ir Civilinio kodekso nuostatomis. Objekto statytojui (užsakovui) nutraukus veiklą (bankrutavus), paskirtas bankroto administratorius privalo informuoti savivaldybės instituciją apie bankrutavusio asmens sudarytas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros statybos sutartis, plėtros sutartis, o savivaldybės institucija privalo organizuoti kito objekto statytojo (užsakovo) parinkimą geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statybai užbaigti. Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto statytojo (užsakovo) veiklos nutraukimo (bankroto) atveju savivaldybės institucijos iniciatyva kitas pradėto geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto statytojas (užsakovas) turi būti parinktas ne vėliau kaip po 18 mėnesių nuo pradinio objekto statytojo (užsakovo) veiklos nutraukimo (bankroto) momento. [...].“

9.4.1 *Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (originali redakcija nuo 2006-01-01):*

18 straipsnis – „5. Naujų viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statyba, jei užsakovas yra ne viešasis vandens tiekėjas ar ne savivaldybė, galima esant trišalei savivaldybės, viešojo vandens tiekėjo ir užsakovo (objekto statytojo) sutarčiai. Šioje sutartyje turi būti numatyta viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto statybos finansavimo šaltiniai, šio objekto naudojimo (eksploatavimo) sąlygos ir nuosavybės teisių perleidimo savivaldybei ar savivaldybės kontroliuojamai įmonei, jei ši yra viešasis vandens tiekėjas, terminai ir tvarka, jei tai nenumatyta Vyriausybės patvirtintame Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos apraše.“

10. Kiti teisės aktai

Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiame klausime atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka. 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma. 46. Jei prašymo ar skundo nagrinėjimas buvo užbaigtas institucijai priėmus administracinį sprendimą, institucija, pati pastebėjusi ar gavusi informaciją dėl administraciniame sprendime esančių rašymo apsirikimų ar aiškių aritmetinių klaidų, atlieka Viešojo administravimo įstatymo 15 straipsnyje nurodytus veiksmus. 47. Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.““

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (toliau – LVAT):

11.1. „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Viešojoje teisėje veikiančios įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas (LVAT 2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009; 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009). „Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (arba kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013).“

11.2. „Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, o sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą (LVAT 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-385/2014, 2017 m. balandžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-322-552/2017).“

11.3. 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAI, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“

11.4. 2015-03-24 nutartis administracinėje byloje Nr. A-97-261/2015 – „Nustatant, ar pateikta informacija yra pakankama, būtina vadovautis TGIĮ [...], kuriuo nustatyti informacijos teikimo principai, t. y. įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: 1) informacijos išsamumo, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; 2) tikslumo, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; 3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais; [...]. Atsakovas, nepateikdamas atsakymo į dalį pareiškėjo prašymo ir nepateikdamas dalies informacijos, nenurodė, dėl ko negali pateikti prašomos informacijos nors pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 16 straipsnio 3 dalį privalėjo nurodyti atsisakymo pateikti informaciją priežastį ir, vadovaudamasis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnyje numatytais principais, paaiškinti pareiškėjui, kodėl negali pateikti prašomos informacijos. [...]“

Tyrimo išvados

12. Apibendrinus skunde Seimo kontrolierei aprašytas aplinkybes pažymėtina, kad Pareiškėjas skundžiasi, jog Savivaldybė netinkamai išnaginėjo jo prašymus.

13. Apibendrinus šiam tyrimui aktualų teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, pažymima, kad Savivaldybė, nagrinėdama Pareiškėjų prašymus, turėjo vadovautis:

13.1. VSĮ (pažymos 9.1 papunktis) reikalavimais ir užtikrinti, kad ši jos veikla atitiktų pagrindinius vietos savivaldos principus, kad jos priimti sprendimai atitiktų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, kad Savivaldybės veikla būtų aiški ir suprantama Pareiškėjui, Pareiškėjui būtų sudarytos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma;

13.2. VAI (pažymos 9.2 papunktis), Prašymų nagrinėjimo taisyklių (pažymos 10 punktas) reikalavimais, teismų praktika (pažymos 11 punktas) ir užtikrinti, kad Savivaldybės veikla atitiktų viešojo administravimo įstatymo nuostatas, į Pareiškėjo prašymus atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų

nuostatas, kuriomis buvo remtasi vertinant prašymo turinį;

13.3. TGIĮ (pažymos 9.3 papunktis) ir teismų praktika (pažymos 11 punktas):

13.3.1. gero administravimo principas reikalauja, kad Savivaldybė, priimdama administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracineje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Taip pat šis principas suponuoja Savivaldybės pareigą pateikti Pareiškėjui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu;

13.3.2. nustatant, ar pateikta Pareiškėjui informacija yra pakankama, būtina vadovautis TGIĮ, kuriuo nustatyti informacijos teikimo principai, t. y. Savivaldybė, teikdama informaciją, turėjo Pareiškėjui pateikti visus pagal teisės aktus teiktinus jo prašymo turinį atitinkančius duomenis, Pareiškėjui teikiami duomenys turėjo atitikti Savivaldybės disponuojamus duomenis, teikiama informacija, duomenys turėjo būti grindžiami įstatymais ar kitais norminiais aktais ir kita.

14. Nagrinėjamu atveju vertinant Pareiškėjo prašymus / skundus ir Savivaldybės teikiamus atsakymus (Pareiškėjai juos yra gavę) pažymima:

14.1. Pareiškėjas Savivaldybės prašė: atlikti (priimti sprendimą) nuotekų valymo įrenginių inventorizaciją ir inicijuoti šių įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą, perimant juos savivaldybės nuosavybėn, jei pasitvirtintų faktas, jog daiktas neturi savininkų; nurodyti teisinį pagrindą, jog Bendrija yra valymo įrenginių savininkė (taip atsakymuose Savivaldybė nurodė), pateikti teismo sprendimą, kuriuo Bendrija įpareigota perimti Bendrovės įsipareigojimus, turtą ir kita, inicijuoti nuotekų valymo įrenginių pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą ir kita.

14.2. Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, atsakymai į prašymus / skundus parengiami atsižvelgiant į jų turinį. Savivaldybė teikė atsakymus Pareiškėjui, tačiau jie nelaikytini tinkamais, nes atsakymai parengti neatsižvelgus į turinį, nemotyvuoti:

1) Savivaldybė nesiėmė aktyvių veiksmų patikrinti Pareiškėjo nurodomas aplinkybes: dėl Bendrijos ar kitų asmenų perėmimo (nuosavybės teisių) valymo įrenginių ir kitų turtinių įsipareigojimų Bendrovei bankrutavus, apsiribojo tik kreipimusi į Bendriją ir jos atsakymu, kad bus įrengiami nauji valymo įrenginiai, derinami dokumentai, informacijos iš VĮ Registrų centro pateikimu (informacija, kad nuotekų valymo įrenginiai nėra registruoti). Kritiškai vertinami Savivaldybės atsakymai „Nesant nekilnojamojo turto registravimo duomenų buvo kreiptasi į vieną iš sklypų savininkų, kuris nurodė, kad 2023 m. bus pabaigtas statyti ir įregistruotas objektas. Pagal turimus duomenis matyti, kad statomi tinklai turi savininką“, „buitinių nuotekų valymo įrenginiai, veikiantys sklype, [...], turi savininką/statytoją ir nėra pagrindo inicijuoti pripažinimo bešeimininkiu turtu procedūrą“, nes Pareiškėjus domina ne naujai statomų nuotekų valymo įrenginių savininkas, bet esamų (įrengtų sklype ir veikiančių), kurie priklausė bankrutavusiai Bendrovei, įrenginių savininkas, jo atsakomybė ir įsipareigojimai, Savivaldybės veiksmai, jeigu nuotekų valymo įrenginių savininkas nenustatytas. Savivaldybės informacija nepatvirtinta faktinėmis aplinkybėmis bei tai patvirtinančiais dokumentais.

2) Atsakymuose nepateiktos teisės aktų nuostatos, kuriais vadovaujantis atsisakoma atlikti valymo įrenginių inventorizaciją, pradėti įrenginių bešeimininkiu turtu pripažinimo procedūrą, nieko nepasisakyta, ar buvo sudaryta / nesudaryta trišalė sutartis, kaip tai numatyta GVTĮ (pažymos 9.3 ir 9.4 papunkčiai) ir kokios sąlygos buvo / nebuvo numatytos.

3) Neatsakyta į Pareiškėjų klausimus (dėl valymo įrengimų savininko, inventorizacijos atlikimo, teisės aktų nurodymo, informacijos pagrindimo konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis ir jas patvirtinančiais dokumentais ir kita), nenurodyta, kodėl negali pateikti informacijos (pažymos 11.4 papunktis), ir neišaiškinta apskundimo tvarka (pažymos 10 punktą). Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju Savivaldybė), teikdamas informaciją, duomenis, be kita ko, turi vadovautis duomenų išsamumo, tikslumo, pagalbos principais. Be to, viešojo administravimo subjektas, atsisakydamas pateikti informaciją, turi paaiškinti pareiškėjui, kodėl negali pateikti prašomos informacijos, vadovaudamasis būtent minėtais principais.

4) Kritikuotinas Savivaldybės sprendimas: „Siekiant išspręsti konfliktinę situaciją, Pareiškėjui bus siūloma kreiptis į teisės aktų rengėją dėl teisės aktų nuostatų pakeitimo“. Atkreiptinas dėmesys į

tai, kad pagal VSĮ, Savivaldybė savo veikloje privalo vadovautis savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principu, kuris reiškia, jog Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju Savivaldybė), vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius (VAĮ 3 straipsnis). Savivaldybės sprendimas pasiūlyti Pareiškėjui kreiptis į teisės aktų rengėją yra nemotyvuotas, nepagrįstas jokiais galiojančių teisės aktų nuostatomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad nėra aišku, kodėl Savivaldybė, turinti teisės aktuose nustatytus įgaliojimus rengti teisės aktų projektus, nepateikė aiškios savivaldybės pozicijos (nuomonės), kaip vertina ir ar pripažįsta esant Pareiškėjo nurodytą problemą (nėra teisinio reglamentavimo ar kita).

15. Laikantis VAĮ įtvirtinto išsamumo principo – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta. Viešojo administravimo subjektai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves, ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių.

KT 2004-12-13 *nutarime yra konstatavęs*: „priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiami paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“ Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad kiekviena viešojo administravimo institucija (tiriamu atveju – Savivaldybė) yra saistoma bendrųjų, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).

16. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Savivaldybės pareigūnai pažeidė VAĮ, TGIĮ, Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatas, t. y. atsakymus parengė neatsižvelgę į prašymų, skundų turinį; gavę prašymus, skundus, nesiėmė aktyvių veiksmų aplinkybėms patikrinti bei Savivaldybei priskirtas funkcijas tinkamai vykdyti; informacijos nepagrindė teisės aktų nuostatomis, faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais.

Pareiškėjo Skundas pripažintinas pagrįstu.

17. Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime išaiškino, kad Seimo kontrolieriai pagal Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalį nėra priskiriami nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai. Taigi, Seimo kontrolierius nėra įgaliojamas atlikti viešąjį administravimą (priimti administracinius sprendimus, kontroliuoti įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimą, administruoti viešųjų paslaugų teikimą) ir / arba vykdyti teisingumą. Seimo kontrolierius negali atlikti to, ką pagal teisės aktus yra įgaliojati atlikti atitinkami viešojo administravimo subjektai.

18. Atkreiptinas Savivaldybės dėmesys:

18.1. Vadovaujantis VSĮ, viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas. Šią funkciją savivaldybė atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais. Įgyvendindama šią funkciją, savivaldybė turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų

iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakinga už šios savarankiškosios funkcijos atlikimą tinkamai. Remiantis GVTĮ nuostatomis, Savivaldybė koordinuoja ir prižiūri geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje, atlieka patikras. Pažymėtina ir tai, kad Savivaldybės taryba 2006-09-28 sprendimu patvirtino detalų planą, pagal kurį buvo numatyta: „I etapas – inžinerinės infrastruktūros sklype Nr. 84 planuojama gyvenamosios paskirties objektų vietinė ūkio (buitinių) nuotekų valykla, apvalytų ūkio (buitinių) nuotekų talpykla, planuojamas ūkio (buitinių) nuotekų tinklas sklypų viduje, kuris turi būti įrengtas prieš priduodant objektus eksploatacijai. II etapas – perspektyvinis prisijungimas prie centralizuotų Pajūrio regioninio parko apsaugos zonos ūkio (buitinių) nuotekų tinklų, pagal atskirai parengtą PRP apsaugos zonos buitinių (ūkio) nuotekų tinklų vystymo schemą. Visi lauko inžineriniai tinklai turi būti detalizuojami, rengiant objekto techninius projektus.“

Taigi, Savivaldybė žinojo, kokie nuotekų valymo įrenginiai numatyti įrengti gyvenamųjų namų teritorijoje, ir jai tenka prižiūrėti, ar nuotekos tvarkomos tinkamai, atlikti patikras.

18.2. Vadovaujantis GVTĮ nuostatomis, naujų viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statyba, jei užsakovas yra ne viešasis vandens tiekėjas ar ne savivaldybė, buvo (ir yra) galima esant trišalei savivaldybės, viešojo vandens tiekėjo ir užsakovo (objekto statytojo) sutarčiai. Taigi, statant ginčo įrenginius (nuotekų valymo įrenginius), turėjo būti sudaryta sutartis tarp Bendrovės, Savivaldybės ir viešojo vandens tiekėjo, joje nurodant šio objekto naudojimo (eksplotavimo) ir nuosavybės teisių perleidimo savivaldybei ar savivaldybės kontroliuojamai įmonei sąlygos.

18.3. Klaipėdos apygardos teismas 2016-02-22 sprendimu pripažino, kad Bendrovės veikla pasibaigė. Vadovaujantis GVTĮ 16 straipsnio nuostatomis (jos įsigaliojo nuo 2014-11-01), objekto statytojui (nagrinėjamu atveju Bendrovei) nutraukus veiklą (bankrutavus), paskirtas bankroto administratorius privalėjo informuoti Savivaldybę apie bankrutavusio asmens sudarytas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros statybos sutartis, plėtros sutartis, o Savivaldybė privalėjo organizuoti kito objekto statytojo (užsakovo) parinkimą geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų statybai užbaigti. Pažymėtina, kad Savivaldybė informacijos apie priimtus sprendimus dėl nuotekų tvarkymo įrenginių (Savivaldybės, Bendrovės, bankroto administratoriaus) bankrutavus Bendrovei, nepateikė, apsiribojo Aplinkos ministerijos paaiškinimu, kad „nurodytas savivaldybių institucijų kompetencijas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje, savivaldybėms nebuvo priskirta funkcija kontroliuoti ir sekti civilinius nekilnojamojo turto vystytojų, įrenginėjančių geriamojo vandens tiekimo ir buitinių nuotekų tvarkymo tinklus bei jų statomo nekilnojamojo turto pirkėjų santykius.“, tačiau tai nepaneigia Savivaldybės pareigos vykdyti VSĮ nustatytą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimo funkciją (prievolą).

„Visuotinai pripažįstama, kad skaidrumas, kaip viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principas, suponuoja informacijos sklaidą ir komunikavimą, atvirumą ir viešumą (tiek, kiek tai nekenkia kitoms teisės saugomoms vertybėms), atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus, taip pat tai, kad priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti; kiti asmenys turi turėti galimybę tuos sprendimus nustatytą tvarka ginčyti; skaidrumas sietinas su dalyvaujamąja demokratija, informacijos laisve, galimybe piliečiams ir kitiems asmenims kritikuoti valdžios įstaigų veiklą; valstybės tarnybos skaidrumas yra būtina prielaida, neįsigalėti korupcijai, protekcionizmui, vienu asmenų diskriminavimui ir privilegijų teikimui kitiems, užkirsti kelią piktnaudžiavimams valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe. [...]“ (KT 2008-01-22 *nutarimas*).

19. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

19.1. Pareiškėjų nurodomi jo teisių pažeidimai akivaizdžiai kyla iš civilinių teisinių santykių (Bendrovės, Bendrijos ir Pareiškėjų dėl nuotekų valymo paslaugų teikimo, nuosavybės teisių į įrenginius ir kita). Taigi, esant materialiniam ir procesiniam pagrindui, Pareiškėjas gali pasinaudoti

civilinės teisės numatytais pažeistų teisių gynimo priemonėmis ir kreiptis į teismą civilinio proceso nustatyta tvarka.

19.2. Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsniu, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Taigi, jeigu, Pareiškėjų nuomone, Savivaldybė pateikė netinkamą informaciją, netinkamai išnagrinėjo prašymus ir tuo buvo pažeistos jų teisės, jie turi teisę kreiptis į teismą.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

20. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X ir X atstovo pagal įgaliojimą X skundą dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Klaipėdos rajono administracijos direktoriui rekomenduoja atkreipti dėmesį į pažymoje pateiktas išvadas ir:

21.1. pateikti Pareiškėjui tinkamą, atitinkantį teisės aktuose nustatytus reikalavimus atsakymą į jo prašymuose, skunduose pateiktus klausimus, nurodomas aplinkybes;

21.2. imtis administracinių, teisinių priemonių užtikrinti, kad rengiant, teikiant asmenims atsakymus į jų prašymus / skundus, teikiant informaciją būtų vadovaujama Viešojo administravimo įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių, Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatomis, t. y. atsakymai būtų rengiami atsižvelgus į kreipimūsi turinį, išsamumo principą.

21.3. pateikti informaciją dėl Savivaldybės veiksmų Bendrijos valdomų įrenginių / statinių atžvilgiu.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolierių siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė